

www.ketab.ir

امامت و مرجعیت

سرشناسه:
عنوان و نام پدیدآور:
مشخصات نشر:
مشخصات ظاهری:
شابک:
وضعیت فهرست نویسی:
موضوع:
موضوع:
موضوع:
موضوع:
موضوع:
موضوع:
رده بندی کنگره:
رده بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:

حسینیان، روح اله، ۱۳۳۴-
امامت و مرجعیت / روح اله حسینیان
تهران: علیون، ۱۳۹۸.
۱۹۲ ص.؛ ۵/۱۴×۲۱/۵ م.م.
۶-۹۷۸۶۲۲۹۵۷۶۱: ۲۰۰۰۰۰ ریال
فنیاء
امامت -- جنبه های قرآنی
Imamate -- Qur'anic teaching
مرجعیت
Authority, Shiite*
ولایت فقیه -- جنبه های قرآنی
Wilayat al -- faqih -- Qur'anic teaching
۱۳۹۸ هـ ۷۳ الف / ۱۰۴ BP
۲۹۷ / ۱۵۹
۵۶۷۰۱۵۲

www.ketab.ir

انتشارات علیون

عنوان: امامت و مرجعیت

تالیف: روح‌اله حسینیان

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۸۰

شمارگان: ۱۰۰۰ قیمت: ۳۰۰۰ تومان

حروفچینی و لیتوگرافی: انتشارات علیون

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۷۶۱-۰-۶

نشانی: تهران، خیابان شریعتی،

بالا تر از پل زومی، روبروی بانک مسکن،

پلاک ۱۹۵۶ صندوق پستی ۱۹۲۹۵/۲۶۵۲

تلفن: ۲۲۶۸۹۰۲۰

کلمه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است

email:eliyon@mailfa.org

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۹

بخش اول:

امامت..... ۱۳

امامت..... ۱۵

انتقال شئون نبوت به امامت..... ۱۶

نیاز مؤمنان به امام..... ۲۰

امامت انتصابی الهی..... ۲۳

امامت در قرآن..... ۲۸

امامت اکمال دین..... ۲۸

واقعه‌ی غدیر..... ۲۸

اعتبار حدیث غدیر..... ۲۹

تحلیل محتوای آیه‌ی ولایت..... ۳۰

یأس کفار..... ۳۴

- ۳۸..... مترتبات بر امامت
- ۴۰..... چرا آیهی ولایت شفاف نیست
- ۴۵..... امامت ولایت امر
- ۴۷..... تناسب در ترادف
- ۴۷..... خلیفه‌ی اول
- ۵۰..... خلیفه‌ی دوم
- ۵۳..... خلیفه‌ی سوم
- ۵۸..... پاداش اطاعت خدا و رسول
- ۶۰..... عصمت اولی الامر
- ۶۴..... امامان و اهل مردمنده
- ۶۴..... ولی مکی از مبدیق اولی الامر
- ۶۶..... شرایط امامت
- ۶۸..... حجیت امامان بی‌شک
- ۷۰..... معرفی امامان اهل بیت
- ۷۳..... محبت اهل بیت
- ۷۳..... نزدیکان پیامبر(ص)
- ۷۴..... حکمت محبت اهل بیت
- ۷۷..... امامت روح و شاکله‌ی اسلام
- ۷۷..... امامت اصل و فرع اسلام
- ۷۷..... امامت بنیان اسلام
- ۷۸..... ولایت میزان و راهنما
- ۸۴..... علم امامان
- ۸۵..... قرآن

- ۸۸..... الهام
- ۸۹..... کتاب‌های میراثی
- ۹۱..... تعلیم پیامبر(ص)
- ۹۲..... کتاب مبین
- ۹۵..... علم غیب
- ۹۷..... علم غیب و قرآن
- ۱۰۰..... علم غیب در روایات
- ۱۱۳..... آزادی بدن علوم غیبی ائمه
- ۱۱۵..... علم ائمه قبل از امامت

بخش دوم:

- ۱۱۷..... مرجعیت
- ۱۱۹..... مرجعیت
- ۱۲۰..... امام مهدی
- ۱۲۲..... امام مهدی از دیدگاه اهل سنت
- ۱۲۵..... مهدویت در روایات شیعه
- ۱۳۰..... اعتقاد عرفای سنی به مهدویت
- ۱۳۵..... غیبت حضرت مهدی
- ۱۳۵..... غیبت صغرا و ارتباط با مردم
- ۱۳۹..... غیبت کبری
- ۱۳۹..... حضور امام مهدی در هستی
- ۱۴۲..... نقش امام غایب در هدایت مردم
- ۱۴۸..... رهبری در دوران غیبت

۱۴۸ ..... مشرووعیت بخشی

۱۵۰ ..... مرجعیت دینی

۱۵۳ ..... مرجعیت اجرا

۱۵۴ ..... صحیحہ ابی خدیجہ

۱۵۵ ..... مقبولہ عمر بن حنظلہ

۱۵۸ ..... خطبہ امام حسین (ع) در مکه

۱۶۱ ..... خطبہ امام علی (ع)

۱۶۳ ..... ولایت فقہا

۱۶۳ ..... دل عقلانی ولایت فقیہ

۱۶۴ ..... ولایت خدا در قرآن

۱۶۵ ..... ولایت فقہا در روایات

۱۶۷ ..... ولایت فقہا در تفسیر

۱۷۲ ..... ولایت فقہا در فقه شیعه

۱۷۳ ..... ولایت فقیہ در کتاب‌های زکات

۱۷۴ ..... ولایت فقیہ در کتاب‌های جهاد امام جعفر معروف

۱۷۷ ..... ولایت فقیہ در کتاب‌های قضاوت

۱۷۹ ..... ملا احمد نراقی و ولایت فقیہ

۱۸۱ ..... ولایت فقہا از دیدگاه شیخ انصاری

۱۸۵ ..... ولایت فقیہ از دیدگاه علامہ ی نائینی

۱۸۸ ..... خلاصہ

۱. پیشگفتار

در دفتر قبلی سخن در این بود که نبوت تجلی صفات رحمانی خداوند است. قرآن تأکید دارد بر این خداوند نسبت به بندگانش رئوف و مهربور است و وحی را برای هدایت بشر می‌فرستد تا راه صراطی وحی و کتاب آسمانی را فرو فرستاده‌ی خداوند بسیار مهربور و همواره مهربان می‌شمارد و ممانعت خداوند را موجب تعلیم کتاب آسمانی می‌داند.^۱ از این بالاتر هدایت بشر را وظیفه‌ی خداوند می‌داند. «عَلَى اللَّهِ قُضْدُ السَّبِيلِ»^۲ راه میانه و مستقیم نشان دادن وظیفه‌ی خداوند است. تأکید می‌کند که هدایت برعهده‌ی خداوند است. «إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى» هدایت را برعهده‌ی ما [خداوند] است.^۳

آیا صفت هدایتگری خداوند روزی متوقف می‌شود؟ آیا مسائل و مشکلات دینی بشر با ظهور حضرت محمد و آمدن کتاب قرآن به پایان می‌رسد؟ آیا برای پیامبر (ص) ممکن بوده که در عرض بیست و سه سال همه‌ی سؤالات دینی مطرح شده و طرح نشده را پاسخ بگوید؟ اگر پاسخ منفی است پس خاتمیت سؤالات دینی سبب طرح قرآن خود پاسخ این سؤالات را چنین می‌دهد: «وَحَقِيقَتُ الْإِسْلَامِ رُشْدٌ وَرُشْدٌ عِبْرَتِي وَ عِبْرَتِي مِنْ غَدِثَتَانِ بِيَسْ مِنْ شِمَا وَ بِنْد وَ اَنْدَرْزِي بَرَايِ مُتَقِينِ [و پروا پيشگان]

۱. حدید، ۹

۲. فصلت، ۲

۳. رحمن، ۳-۱

۴. نحل، ۹

۵. لیل، ۱۲

فروفرستادیم». چرا آیه‌های روشن‌گر و مثل و مانده‌های مشترک بین گذشتگان و آیندگان و پند و اندرز برای شما فرستادیم؟ زیرا «خداوند نور آسمان‌ها و زمین است» خاصیت نورانیت روشن‌گری، عبرت‌آموزی و اندرزدهی است. به تعبیر امام رضا (ع) «خداوند هدایت‌گر اهل آسمان و اهل زمین است»^۱. خوب خداوند چگونه این هدایت‌گری را اعمال می‌کند؟ خداوند برای پاسخ به این سؤال برای روشن‌گری نورش مثال و مانند می‌آورد. «مثل نور او چون چراغدانی که در آن چراغی و آن چراغ در همیشه‌ای و آن شیشه گویی ستاره‌ای درخشان است که از درخت پربرکت زیتونی نه نه شرقی است و نه غربی افروخته می‌شود». خداوند خود در این آیه روشن می‌کند این تشبیهات مثال است. «خداوند برای مردم مانده‌ها می‌آورد» تا مردم مطلب را به‌همین مداف از این مثال‌ها چیست؟ «خداوند هر کس را بخواهد به‌سوی روشنایی خود هدایت می‌کند». آیا مصباح و زجاجه و زیتونه مثال‌های خیالی و ذهنی هستند؟ نه این مثال‌ها واقعیت‌های خارجی هستند نه مربوط به مکان خاصی نه زمان خاصی، نه شرقی هستند که فقط در شمال و هنگام طلوع خورشید نور دهند و نه غربی که در مغرب و هنگام غروب نورافشانی کنند. پس این جان‌مایه‌های تجلی نورانیت خدا کجا هستند؟ «در خانه‌هایی هستند که خداوند اجازه داده است رفعت یابند [به آسمان روند و به ماوراءطبیعت عروج کنند] و در آن خانه‌ها نام آن خداوند یاد شود و در آنجا در هر صبح و شام او را تسبیح بگویند»^۲.

این خانه، خانه‌های چه کسانی است؟ همان خانه‌هایی که در قرآن نام روشن‌گر است «إِنِّي تَارِكُ فِيكُمْ الْتَّقْلِينَ كِتَابَ اللَّهِ وَ عِثْرَتِي». این چراغ و چراغانی را بگونه چه کسانی هستند؟ همان‌هایی که اهل بیت پیامبر (ص) هستند. «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ

۱. هادِ لأهل السماء و هادِ لأهل الارض (شیخ صدوق، توحید، باب ۱۵، ص ۲۰۴)

۲. نور، ۳۵-۳۲

۳. رک. به علامه بحرانی، تفسیر برهان، ج ۶، صص ۵۸۸-۵۶۹

عَنْكُمْ الرَّجْسُ أَهْلُ النَّبِيتِ». جالب است در یک جا آنها را نورانی می‌شمارد و در جای دیگر پلیدی، کثیفی و آلودگی را از ساخت آنها دور می‌کند تا پاک پاک و شفاف‌تر شوند و بهتر بدرخشند.^۱

مطابق اعتقاد شیعه امامت همان نبوت است در شکل دیگری. چنانچه در روایات شهرت دارد که «الإمامَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأَنْبِيَاءِ». امامت همان محل اتصال انسان با اوزاء طبیعت است، همان حجت خداوند و نور الهی در زمین هست. اینجاست که معتقدیم خاتمیت نه پایان رابطه‌ی زمین و آسمان، بلکه به معنای اوج درخشندگی نکین صفات انی با امتداد نورانیت خداوند و تجلی هدایت‌گری اوست.

مرجعیت فصل جدیدی در امتداد امامت و نبوت است. مرجعیت نه با رابطه‌ی غیبی عصمت با آسمان بلکه با وراثت علمی پیامبر و امامان و صفت عدالت تجلی رحمانیت خداوند در عالمی وارسته و عادل است. در امامت شرط عصمت است و در مرجعیت شرط عدالت است. در امامت ماهیت آگاهی الهام و علوم غیبیه است و در مرجعیت آگاهی برپایه‌ی علمی استوار است که جامع وحی و الهام به معصومان سرچشمه گرفته است. مرجع به دلیل علوم اکتسابی و شناخت سره از ناسره، حجت از غیرحجت و روش و اصولی که در مکتب امامت تعلیم یابند، قادر است مسائل دینی گذشته و جدید را پاسخگو باشد. در واقع مرجعیت تنزل یافته‌ی امامت در ستره‌ی دویست و پنجاه و پنج ساله‌ی مکتب و علوم نبوت و امامت است.

۱. در مورد این آیات و روایات در بحث‌های آینده به آن خواهیم پرداخت.